

lesz egy számjegyű. Az infláció azért veszélyes, mert a jövedelmek nem emelkednek ugyanilyen mértékben.

Már korábban is az embereknek csak mintegy negyede-harmada rendelkezett értékelhető megtakarítással Romániában, a jelenlegi helyzetben pedig csak még kevesebbet tudunk félretenni. A szakember rámutatott: már tapasztalható, hogy elkezdődött a bankbetétek kivonása, az emberek igyekeznek megvenni azt, ami szerintük holnap drágább lesz. Szerinte egyébként a pénzügyi kultúra hiánya hozza, hogy idén karácsonykor még utoljára kiköltezzük magunkat. Ez történt az előző válságban is: a 2008-as karácsony üzleti forgalma minden szempontból kiemelkedő volt. Diósi László viszont azt tanácsolja: fogjuk vissza a túlköltekezést, gondolkodjunk felelősen, ne pazaroljunk.

Az infláció és a kisebb jövedelmek a fogyasztás csökkenéséhez vezetnek előbb-utóbb, hiszen a romániai gazdasági növekedést nagymértékben a fogyasztás pörgeti. A Világbank legutóbbi prognózisa szerint Romániában az idei évre 4,6-5,8 százalékos közötti gazdasági növekedés várható, ami a legjobbak között van az Európai Unióban, de az alapja továbbra is a fogyasztás. Jövőre a Román Nemzeti Bank elemzői 1,5-2 százalékos, a Világbank 3-3,4 százalékos közötti növekedést vár a romániai gazdaságban – egy olyan környezetben, ahol jövőre az uniós átlagnövekedés 0,3-1 százalékos közötti lehet, a német gazdaság pedig recesszióba mehet át. A romániai gazdaság viszont ezer szállal kötődik a tagállamokhoz, így ha az Unióban alacsony a növekedés, a romániai termékek felvevőpiaca is csökken.

Egyidejű stagnálás és infláció

Diósi László arra is kitért: jövőre várható az európai országokban a stagnálás és az infláció egyidejű jelenlétével keletkező úgynevezett stagfláció, ami ellen a hagyományos eszközökkel, például kamate-

meléssel nem lehet eredményesen küzdeni, mert az tovább csökkenti a gazdasági növekedést. A gazdasági döntéshozóknak, a jegybankoknak komolyan fel kell készülniük a stagflációs környezetre. A közgazdász szerint akkor tudunk visszaállni normális gazdasági ciklusra, amikor az energiahordozók, az alapanyagok ára kikerül az inflációs nyomásból.

A legkevésbé pozitív képet a kereskedelmi mérleg hiánya mutatja, amely az első 9 hónapban 50 százalékkal nőtt, meghaladva a 25 milliárd eurót: a közel 94 milliárdos importra 69 milliárd eurós export jutott. Diósi László rámutatott: ezt a külföldről történő hazautalásokkal és külföldi beruházásokkal lehet még ellensúlyozni, így a devizamérleg rendben van. Az árfolyamot tekintve ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy Romániában tulajdonképpen kettős pénzrendszer van: a telefonszámla, a biztosítás, a bérlemény árak sok esetben euróhoz kötöttek, így ha a lej-euró árfolyam elszáll, azt azonnal megérezzük. Ezért választja a jegybank a menedzseltebb lebegtetés-politikát, aminek köszönhetően a lej-euró árfolyam még mindig stabil, miközben a környező országokban – Magyarországon, Lengyelországban, Csehországban – a szabadpiac határozza meg az árfolyamot.

Romániában az is pozitívum a többi európai országhoz képest, hogy a költségvetési hiányt keményen menedzselik, az ország büdseje és a gazdaság is stabilnak mondható – magyarázta a szakértő. Ugyanakkor rámutatott: a 2023-2024-es periódusban óriási lehetőséget jelent Románia számára az uniós pénzek lehívása, ez ellensúlyozhatja a kieső saját beruházásokat és a csökkenő fogyasztást.

A mezőgazdaságban is nehéz év volt az idejéig

Miközben az éves inflációt 16,3 százalékosra becsülik, az átlagbér az előző évhez képest csupán 10,6 szá-

zalékkal emelkedett – bruttó 6120, nettó 3800 lejre. Ez az aránytalanság nagyon nehéz helyzetbe hozza a családokat, háztartásokat – erre már Miklós Zoltán parlamenti képviselő, a képviselőház pénzügyi és költségvetési bizottságának tagja hívta fel a figyelmet.

A jövő évi kilátások szempontjából a politikus fontosnak tartja, hogy megszületett az energiaár-kompensációs törvény, így senki nem fizet többet 1,30 lejnél az elektromos energia kilowattórájáért. Hasonlóképpen fontos, hogy az országos helyreállítási tervben vállaltakat teljesítse az

ban tartani. Ez viszont a gazdasági növekedést fékezi, hiszen drágulnak a hitelek, kevesebb pénz jut a gazdaságba. A jövő esztendő nehézségeit fokozza, hogy az idei gyenge mezőgazdasági év volt: az aszály miatt a tavalyhoz képest 11 százalékkal kisebb az agrárium hozzájárulása a gazdasághoz, ezen felül pedig az aszálykárokat is ki kell fizetni, ami tovább terheli a költségvetést.

Az iker-deficit sem állnak túl jól, vagyis a költségvetési és a külkereskedelmi hiány továbbra is gondot jelent. Románia 2019-et, az Európai Unióban egyetlen országgént, túl-

hogy egyre inkább nyílik az olló: többet fogyasztunk, mint amennyit megtermelünk, ami az árfolyamra is hatást gyakorol. Ennek ellenére a jegybank jól menedzseli a helyzetet Miklós Zoltán szerint, stabilan 5 lej alatt tartva az euró árfolyamát.

Méltányos teherviselést javasolnak

A képviselő a jövőre nézve megnyugtatónak tartja, hogy a parlamentben módosították a 119-es sürgősségi kormányrendeletet, így az energiaár-kompensálás mindenkinek védelmet biztosít. Az előző szabályozásban még csak a kis- és közepes vállalkozók részesültek az árplafonban, ám az összefüggéseket nem lehet figyelmen kívül hagyni, hiszen ha a nagytermelő leáll, a kisebbek nincs ahová beszállítsanak.

Ugyanakkor azok a háztartások is legtöbb 1,30 lejért vásárolják az elektromos energiát, ahol a havi fogyasztás meghaladja a 300 kilowattórát, ami azért is lényeges, mert csökkenti az inflációs nyomást. Az intézkedés hatással van ugyan a költségvetésre, hiszen a különbözet ki kell fizetni, de a gazdaságot működésben tartja, az embereket megvédi, szögezte le a közgazdász.

Miklós Zoltán hangsúlyozta, egyértelmű, hogy az államnak segítenie kell, ám ehhez elő kell teremteni a forrásokat, itt jön be a képbe a méltányos teherviselés, amit többször javasolt. Az RMDSZ által támogatott javaslat szerint azokat az ágazatokat kellene jobban megadóznia, amelyek ezeknek a nehéz időknek a nettó nyertesei. „Az lenne méltányos, hogy vállaljon nagyobb terhet, aki ezt megteheti, pluszbevételekre tesz szert, hogy legyen amiből a gyengéket segíteni” – magyarázta.

” Jövőre várható az európai országokban a stagnálás és az infláció egyidejű jelenlétével keletkező úgynevezett stagfláció, ami ellen a hagyományos eszközökkel, például kamatemeléssel nem lehet eredményesen küzdeni.

ország, hogy a szükséges reformok megvalósuljanak, és a pénzeket maradéktalanul le lehessen hívni. A 2021–2027-es uniós költségvetési ciklusban pedig minél hamarabb el kell indítani a pályázatokat, a kifizetéseket a képviselő szerint. Hangsúlyozta: oda kell figyelni, hogy a költségvetés-deficit célokat ne a beruházások kárára érjük el, mert hiába férünk bele az év végén az 5,7 százalékos hiányba, ha az év elején kitűzött befektetéseket csak 50 százalékkal teljesítjük.

Miklós Zoltán úgy látja: az infláció kezelésére az egyedüli okos lépés – és ezt teszi a Román Nemzeti Bank is –, hogy folyamatos referenciakamat-emeléssel igyekezzenek kordá-

zott deficit-eljárással kezdte, amit a járvány éveiben felfüggesztettek, és amúgy is ezekben az esztendőben még jobban elszállt a hiány, 2020-ban már közel 10 százalékosra emelkedett. Jelenleg a novemberi, második kiigazítás után a 2022-es év végére 5,74 százalékos költségvetés-hiányt vár a pénzügyminisztérium, ami 0,1 százalékpontos mérséklődést jelent a korábbi várakozáshoz képest. Ebből kellene jövőre 4,4 százalékos körüli deficitet faragni, majd 2024 végére behozni 3 százalék alá. A külkereskedelmi mérleg hiánya tíz évvel ezelőtt 10 milliárd euró volt, most az év végére elérheti a 35 milliárd eurót, és 2023-ra már 42 milliárd euróra becsülik. Ez azt jelenti,

A jövő esztendő nehézségeit fokozza, hogy az idei gyenge mezőgazdasági év volt. Csökkent az agrárium hozzájárulása a gazdasághoz, ráadásul az aszálykárokat is ki kell fizetni, ami tovább terheli a költségvetést

▼ KORÁBBI FELVÉTEL: PINTI ATTILA

